

er blevet assimileret. Nellemanns undersøgelse viser, at det er gået ganske godt; f.eks. holder kun 12% af anden generations individer med Polen, når der er fodboldlandskamp mellem Danmark og Polen! Derimod er over halvdelen medlemmer af den katolske kirke, og næsten en fjerdedel taler og forstår polsk. Det fremhæves, at da polakkerne mest afviger fra majoritetsbefolkningen ved deres religiøse tro, har de undgået en egentlig minoritetsstatus. Det er nemlig et område, der har ringe betydning for majoritetsbefolkningen (jf. at danskere uden skrupler sender deres børn til katolske privatskoler). Af Nellemanns undersøgelser fremgår det endvidere, at det er forsvindende få af polakefterkommerne, der som voksne har oplevet diskrimination, kun 3-4%. Han opererer med mange andre polskhedskriterier end de her nævnte, men hovedindtrykket er klart: assimilationen er fremskreden, dog – naturligvis – mindst for børn med både polsk far og polsk mor. Som årsag til denne udvikling ser Nellemann bl.a. det forhold, at der var tale om integrering af et kristent, europæisk bondefolk i et andet uden bemærkelsesværdige forskelle i udseende og kultur. Så godt vil det ikke gå med den proces, nutidens muhammedanske euro-asiatiske bønder skal igennem, før de er assimileret i dette vestlige industrisamfund.

Ib Gejl

Kvindestudier. Seks bidrag. (Fremad, 1977). 208 s.

Dette bind kvindestudier er senere blevet efterfulgt af bind 2. Om der kommer flere vil vel afhænge af forlagets skæbne, der nu er uafklaret. De seks bidrag stammer fra to forelæsningsrækker om feminologi på det københavnske folkeuniversitet 1976. Feminologi er tværfaglig kvindeforskning.

Den feminologiske veteran *Nynne Koch* lægger ud med »Feminologisk Idéhistorie«, der angiveligt skulle gå på hovedstrømninger inden for dette fænomen i den vestlige kulturkreds. Hovedvægten er dog lagt på den seneste udvikling; *Nynne Kochs* søstersolidaritet overskygger desværre hendes ønske om at skelne de større profeter fra de ganske små. *Else Cederborg* behandler i en tankevækkende artikel begrebet matriarkatsmyter. Der kan være både politiske og videnskabelige grunde til at undersøge disse nærmere. Forfatteren ønsker ikke matriarkatet (gen)oprettet, men kunne godt ønske sig f.eks. *Lilith* og *Nertus* bedre formidlet gennem undervisningen. *Lone Fatum* er inspireret pågående og bundsolid i sin artikel »Kvindesyn og kvinderoller i den kristne tradition« og påviser modsætninger mellem kristen tradition og evangeliet, mens psykologen *Alice Theilgård* skriver en noget tynd artikel om »Psykologiske kønsforskelle«.

Susanne Fabricius skriver om den yderst fængslende og modsætningsfyldte forfatter og journalist *Olga Eggers* (1875-1945), der begyndte som en slags kvindesagssocialist og endte sine dage i Vestre fængsel efter aktiv nazisme. På grund af et ideologisk kyskhedsbælte kan *Susanne Fabricius* kun beskæftige sig med *Olga Eggers* »som eksempel«, og det endda på, at fascismen er en mulighed, der vil være fatal for kvindebevægelsen, hvis den ikke bliver erkendt i tide. Så er der jo en klar nyttevirkning ved skriveriet.

I virkeligheden er den gamle rigsfriherinde *Olga Antoinette v. Eggers* naturligvis ikke repræsentativ i al sin vælde. Hun er en absolut ener, men når man som *Susanne Fabricius* netop har defineret litteraturhistoriens formål som et forsøg på at bestemme og forklare livsopfattelser og ideologier hos forskellige klasser og sociale lag i forskellige historiske perioder, så skal skoen jo på, selv om den trykker. Den, der vil læse artiklen, må

undervejs konsumere en del ideologisk mayonnaise.

Heldigvis følger til sidst *Drude Dahlerups* spændende afhandling »Et selvstændigt kvindeparti?«, der handler om tiden efter, at stemmeretten var vundet, nærmere betegnet tiden 1903–18 (1903 fik kvinder valget til menighedsrådene, 1918 første rigsdagsvalg med kvindelig stemmeret). Egentlig var det forventningen i kvindebevægelsen, at mandater i forskellige organer hen ad vejen ville jævne sig mellem kønnene; man havde ikke blik for det forhold, at kvinderepræsentationen afhang af mange andre faktorer end kvindelig stemmeret. Det var et spørgsmål for kvindebevægelsen, om man skulle oprette et kvindeparti, en idé, som blev opgivet af Dansk Kvindesamfund 1918 (og forgæves søgt genoplivet af Elin Høgsbro Appel 1963).

I det udmærkede register vil man f.eks. kunne slå op på ny-maskulinisten Søren Krarup.

Ib Gejl

Danmarks Kirker. Århus Amt. I–II. Ved Vibeke Michelsen og Kjeld de Fine Licht. (G. E. C. Gad, 1968 og 1972). 996 s. (fortsat paginering).

De to bind, der omfatter beskrivelsen af Århus domkirke, er afsluttet med udsendelsen af et sidste hefte 1976, så titelbladets årstal angiver kun tidspunktet for begyndelsen af dette afsnit af det store værk, der fremtræder som en helhed, skønt flere medarbejdere er blevet inddraget i arbejdet. Det er en beskrivelse, der behandler alle sider af domkirken og dens rige inventar, og selv om den selvfølgelig bygger på resultaterne fra ældre forfattere, tager den overalt en selvstændig stilling til problemerne med en kritisk holdning til spørgsmål, der forlængst var regnet for afgjort. Den, der skriver disse linier, må f.eks. indrømme, at han for letsindigt har fæstet tillid til meddelelsen

om, at et maleri fra et epitafium skulle vise købmand Rasmus Thestrup og hustru. I beskrivelsen af domkirken kommer en mere sund skepsis til orde.

De middelalderlige kirker i Århus frembyder adskillige problemer. De begynder allerede i vikingetiden, hvis man tager Roskildekronikens udsagn om, at kong Frode byggede en Trefoldighedskirke i byen, for gode varer; men efterretningen er sen, og da der er mere end ca. 200 år mellem den og kirkens bygning, skal der en ualmindelig tillid til overleveringen for at stole på den. Da Århus i det mindste formelt blev bispesæde 948, må der vel have været en kirke på stedet; men om det har været den suspekterede Trefoldighedskirke eller en anden, vides ikke, og noget arkæologisk spor af den kendes ikke; men der er i det hele taget ikke mange vidnesbyrd om missionstidens kirker, som åbenbart har været beskedne og af et let forgængeligt materiale. Først den genfundne krypt under den nuværende Frue kirke og de endnu stående mure over jorden af en kirke, der er ældre en dominicanernes, giver mere fast grund. Det har været den ældste domkirke; men så er man også i sidste halvdel af det 12. århundrede. Og endnu en gåde rejser sig, idet der i beretningen om den hellige Niels omtales et kapel af træ ved havet. Dets nærmere beliggenhed er ukendt; men det har vel ligget, hvor den nuværende domkirke står eller tæt derved. Da domkirkens opførelse begyndte ca. 1200, var den således en ung kirke, og det er værd at fremhæve, at domkirken var ny mellem byens kirker, idet også Sct. Olufs kirke stod, da Peder Vognsen begyndte sit store værk.

Værket giver en så detaljeret gennemgang af bygningshistorien, at der ikke kan blive tale om et referat i enkeltheder. I løbet af middelalderen blev den romanske katedral ændret til en gotisk, og ved reformationens tid må den have præsenteret sig som en imponerende bygning